

Odnosi

V celotnem sinodalnem procesu in na vseh zemljepisnih širinah se je pojavila zahteva po Cerkvi, ki bi ne bila birokratska, ampak sposobna razvijati odnose: Odnos z Gospodom, odnose med moškimi in ženskami, v družini, v skupnosti, med skupinami v družbi. Mreža odnosov, ki se prepleta skozi mnogoterost pripadnosti, je zmožna podpirati posameznike in skupnosti, jim ponuditi oporne točke in orientacijo ter jim pokazati lepoto življenja po evangeliju. Vera se namreč prenaša preko odnosov – s Kristusom, z drugimi, v skupnosti.

Sinodalnosti kot zahteve poslanstva ne smemo razumeti kot organizacijskega pripomočka. Živeti in gojiti jo moramo kot skupek načinov, s katerimi Jezusovi učenci tkejo solidarnostne odnose; taki odnosi ustrezajo Božji ljubezni, ki jih nenehno dosega in o kateri so poklicani pričevati v konkretnih okoljih, v katerih se nahajajo. Razumevanje, kako biti sinodalna Cerkev v poslanstvu, gre torej skozi spreobrnjenje na področju odnosov. To spreobrnjenje preusmerja prednostne naloge in delovanje vsakega posameznika – zlasti tistih, ki imajo nalogo oživljati odnose v službi edinosti – v konkretnosti izmenjave darov, ki vse osvobaja in bogati.

V Kristusu in v Duhu: uvajanje v krščanstvo

22. »Cerkev romarica je po svoji naravi misijonarska, saj izvira iz poslanstva Sina in iz poslanstva Svetega Duha v skladu z načrtom Boga Očeta« (AG 2). Srečanje z Jezusom, pripadnost v veri njegovi osebi in obhajanje zakramentov uvajanja nas vodijo v samo življenje Svete Trojice. Po daru Svetega Duha Gospod Jezus tistim, ki prejmejo krst, omogoča, da sodelujejo v njegovem odnosu z Očetom. Duh, s katerim je bil Jezus napolnjen in ki ga je vodil (Lk 4,1), ga mazilil in poslal oznanjat evangelij (Lk 4,18) in ki ga je obudil od mrtvih (Rim 8,11), je isti Duh, ki zdaj mazili člane Božjega ljudstva. Ta Duh dela iz nas Božje otroke in dediče in po njem kličemo k Bogu: »Abbà! Oče!«.

23. Za razumevanje narave sinodalne Cerkve v poslanstvu je neizpodbitno nujno, dojeti ta trinitarični temelj in neločljivo povezavo med Kristusovim delovanjem in delovanjem Svetega Duha v človeški zgodovini in Cerkvi: »Sveti Duh, ki biva v vernikih in napolnjuje ter vodi vso Cerkev, uresničuje to čudovito občestvo vernikov in vse tako tesno združuje v Kristusu, da je on počelo edinosti« (UR 2). Zato je proces uvajanja odraslih privilegiran kraj, v katerem se oblikuje razumevanje sinodalnega življenja Cerkve. Ta proces osvetljuje izvor in temelj; to je, odnose, ki združujejo in razlikujejo tri božanske osebe. Sveti Duh nas s krstnimi darovi upodablja po Kristusu, duhovniku, učitelju in pastirju; napravlja nas za člane svojega telesa, ki je Cerkev; iz nas dela otroke enega Očeta. Tako prejmemo klic k poslanstvu in soodgovornosti za vse tisto, kar nas združuje v eni Cerkvi. Ti darovi imajo trojno in neločljivo usmeritev: osebno, skupnostno in misijonarsko. Vsakemu krščenemu moškemu ali ženski zavezujejo in mu dajejo moč za vzpostavljanje prisrčnih odnosov, sestrskih in bratskih, v lastni cerkveni skupnosti; zavezujejo ga k iskanju vedno bolj vidnega in globokega občestva z vsemi, s katerimi deli isti krst, ter k oznanjevanju in pričevanju o evangeliju.

24. Če je po eni strani misijonska sinodalnost ukoreninjena v uvajanju v krščanstvo, mora po drugi strani osvetljevati način, kako naj Božje ljudstvo živi to pot uvajanja in kako usvaja pomen in smisel te poti. To med drugim vključuje zahtevo po preseganju mirujoče ter individualistične vizije uvajanja v krščanstvo, ki ni dovolj povezana s hojo za Kristusom in življenjem v Duhu; plega tega vključuje sprejetje njene dinamične in preoblikovalne vrednosti. V zgodnji Cerkvi so kristjani v Prvi Mojzesovi knjigi brali, da je Bog šesti dan rekel: »Naredimo človeka po svoji podobi, po naši podobnosti« (1 Mz

1,26). Videli so, kako je bil v antropologijo stvarjenja vpisan odnosni dinamizem. V »podobi« so spoznali utelešenega Sina, v »podobnosti« pa postopnost upodabljanja po Njem ter svobodno odločitev, da bi bili s Kristusom in mu bili podobni. Ta pustolovščina se začne s poslušanjem Božje besede, po kateri katehumen polagoma začenja stopati za Jezusom Kristusom. Krst se nahaja v službi te dinamike upodabljanja, zato ni zgolj dejanje, ki bi se zaključilo v samem trenutku, ko ga obhajamo; pač pa je dar, ki ga je treba priznavati, krepiti in dobro uporabljati, pri čemer je v pomoč zavezanost k spreobrnjenju, služenje v poslanstvu in sodelovanje v skupnosti. Vrhunec krščanskega uvajanja je nedeljska evharistija; vsak teden jo obhajamo kot znamenje nenehnega milostnega daru, ki nas upodablja po Kristusu in dela iz nas ude njegovega telesa; je hrana, ki nas podpira na poti spreobrnjenja in poslanstva.

25. V tem smislu evharistični zbor izpoveduje in hrani misijonarsko sinodalno življenje Cerkve. Z udeležbo vseh krščenih, z navzočnostjo različnih služb in s predsedovanjem škofa ali prezbiterja postane vidna krščanska skupnost, v kateri se uresničuje različna (diferencirana) soodgovornost vseh za poslanstvo. Bogoslužje kot »vrhunec, h kateremu teži delovanje Cerkve, in hkrati vir, iz katerega izvira vsa njena moč« (SC 10), je obenem vrelec sinodalnega življenja Cerkve in prapodoba vsakega sinodalnega dogodka, v katerem se skrivnost Trojice kaže kot »v zrcalu« (1 Kor 13,12; prim. DV 7).

26. Pastoralni predlogi in bogoslužne prakse morajo ohranjati in še bolj poudarjati povezavo med uvajanjem v krščanstvo ter sinodalnim in misijonarskim življenjem Cerkve. Tako se bomo izognili tveganju, da bi to uvajanje skrčili na izključno pedagoško pripravo ali na kazalnik družbene pripadnosti. Namesto tega spodbujajmo osebni dar, usmerjen v poslanstvo in v izgrajevanje skupnosti. Ustrezno pastoralno in bogoslužno ureditev je treba razvijati v raznolikosti razmer in kultur, v katere so potopljene krajevne Cerkve. Pri tem je treba biti pozoren tudi na razliko med okolji, v katerih krščansko uvajanje vključuje zlasti mlade ali odrasle, in tistimi, v katerih zadeva predvsem, če ne izključno, otroke.

Za Božje ljudstvo: karizme in službe

27. »Različni so milostni darovi, isti pa je Duh. In različna so služenja, isti pa je Gospod. In različna so dela, isti pa je Bog, ki dela vse v vseh. Vsakemu pa se daje razkritje Duha v korist vseh« (1 Kor 12,4-7). Izvor raznolikosti karizem (milostnih darov) in služb (oblik služenja v Cerkvi glede na njeno poslanstvo) je svoboda Svetega Duha. On podeljuje karizme in nenehno deluje, da se po tem v raznovrstnosti oseb, kultur in krajev kaže edinost vere in pripadnost eni in edini Cerkvi. Karizme, tudi najpreprostejše in najbolj razširjene, se podeljujejo kot odgovor na potrebe Cerkve in za njeno poslanstvo (prim. LG 12). Obenem učinkovito prispevajo k življenju družbe v njenih različnih pogledih. Karizme so velikokrat skupne, zaradi česar nastajajo različne oblike posvečenega življenja in se oblikuje mnogovrstnost cerkvenih združenj, skupin in gibanj.

28. Osnovno področje, na katerem naj bi se pokazale karizme, ki jih ima vsak krščeni, ni organizacija cerkvenih dejavnosti ali struktur, ampak vsakdanje življenje, družinski in družbeni odnosi. V najrazličnejših razmerah so kristjani – posamezno in skupnostno – poklicani, da v dobro vseh omogočajo razvijanje milostnih darov, ki so jih prejeli. Tako kot pri službah je tudi pri karizmah rodovitnost odvisna od Božjega delovanja; od poklicanosti, ki jo Bog namenja vsakemu posamezniku; od velikodušnega in modrega sprejemanja krščenih; ter od priznavanja in spremljanja s strani odgovornih. Zato karizma ni niti lastnina prejemnikov in izvajalcev niti ni namenjena izključno njihovi koristi.

29. Kot izraz svobode Duha pri podeljevanju darov in kot odgovor na potrebe posameznih skupnosti obstajajo v Cerkvi različne službe, ki jih more opravljati vsak krščen moški ali ženska. Gre za oblike redne službe, ki jo skupnost in njeni voditelji podeljujejo in priznavajo. Imenujemo jih lahko krstne službe, da bi nakazali njihovo skupno korenino (krst) in jih razlikovali od posvečenih služb, ki koreninijo v zakramentu svetega reda. Obstajajo na primer moški in ženske, ki koordinirajo majhne cerkvene

skupnosti; ki vodijo molitve skupnosti (ob pogrebu ali kako drugače); izredni delivci svetega obhajila ali druge službe, ki niso nujno liturgične. Zahodne in vzhodne cerkvenopravne norme že določajo, da so v nekaterih primerih verniki laiki, moški ali ženske, lahko tudi izredni delivci krsta. V skladu z zahodnimi normami lahko škof pooblasti verne laike, moške ali ženske, za pomoč pri porokah. Koristno je še naprej razmišljati o tem, kako te službe zaupati laikom v trajnejši oz. bolj stabilni obliki. Ta razmislek naj spremlja tudi nadaljnja presoja o tem, kako bi lahko spodbujali več oblik laiške službe, tudi izven bogoslužnega področja.

30. V zadnjem obdobju so gotove službe, ki so bile dolgo prisotne v življenju Cerkve, dobile novo obliko, in sicer kot postavljene službe, vključno s službo bralca in akolita (prim. motuproprij *Spiritus Domini*, 10. januar 2021). Razvila se je tudi postavitev v službo katehista (prim. motuproprij *Antiquum ministerium*, 10. maj 2021). Tovrstne službe škof podeli moškim in ženskam enkrat v življenju, po ustreznem razločevanju in ustrezni formaciji ter v posebnem obredu. Čas in način njihovega opravljanja morata biti opredeljena z mandatom zakonitega vodstva. Določena teološka in kanonična vprašanja, ki so se pojavila v zvezi s posebnimi oblikami cerkvene službe – zlasti vprašanje udeležbe žensk v življenju in vodenju Cerkve – so bila zaupana Dikasteriju za nauk vere v dialogu z Generalnim tajništvom sinode (študijska skupina št. 5).

31. Čeprav vse karizme nimajo ustreznih službenih oblik, vse službe temeljijo na karizmah, danih določenim članom Božjega ljudstva, ki so poklicani, da delujejo na različne načine, tako da lahko vsak v skupnosti sodeluje pri izgrajevanju Kristusovega telesa (prim. Ef 4,12) v medsebojnem služenju. Tako kot karizme je treba tudi službe priznavati, spodbujati in ceniti. Sinodalni proces je večkrat poudaril, da je razločevanje in spodbujanje karizem ter služb pa tudi prepoznavanje potreb skupnosti in družbe, na katere naj bi se te karizme in službe odzivale, obzorje, v katerem morajo krajevne Cerkve rasti in si zagotoviti ustrezna merila, orodja in postopke. Drugi vatikanski koncil uči, da je naloga pastirjev »priznavati ... naloge in karizme [vernikov], da na svoj način vsi složno sodelujejo za skupno stvar« (LG 30). Prepoznavanje karizem in služb je dejanje Cerkve. Škof, da bi jih prepoznal in spodbujal, je dolžan prisluhniti glasu vseh vpletenih: posameznih vernikov, skupnosti in udeleženih teles. V ta namen je treba opredeliti postopke, primerne v različnih okoljih. Vedno pa je treba zagotavljati skladnost v zvezi z merili in rezultati razločevanja. Na srečanju »Župniki za sinodo« je to bilo zelo poudarjeno.

32. Pomenljivo poudarjen je tudi poziv k večjemu zaupanju v delovanje Duha; k večjemu pogumu in ustvarjalnosti pri razločevanju o tem, kako prejete darove uporabiti v službi poslanstva Cerkve na način, ki je primeren različnim okoliščinam. Prav raznolikost okoliščin in s tem potreb v skupnostih opozarja, naj se krajevne Cerkve in skupine Cerkva pod vodstvom svojih pastirjev »na vsakem velikem družbeno-kulturnem ozemlju« (AG 22) s ponižnostjo in zaupanjem lotijo ustvarjalnega razločevanja o tem, katere službe morajo prepoznavati, jih zaupati ljudem ali uvesti kot odgovor na pastoralne in družbene potrebe. Zato je treba opredeliti merila in načine za izvajanje tega razločevanja. Razmisliti je treba tudi, kako zaupati krstne službe (tako postavljene kot ne postavljene) v današnjem času, v katerem imajo ljudje vse več možnosti, da se premikajo iz enega kraja v drugega; in ker določajo čas in področja izvajanja služb.

33. Dosedanja pot je pripeljala do spoznanja, da sinodalna Cerkev posluša, da zna sprejemati in spremljati ter da jo dojemamo kot dom in družino. To je potreba, ki se pojavlja na vseh celinah; zadeva ljudi, ki so iz različnih razlogov izključeni ali pa se počutijo izločene oziroma odmaknjene na rob cerkvene skupnosti; in tiste, ki se trudijo, da bi v njej našli popolno priznanje svojega dostojanstva in darov. Če so nesprejeti, to doživljajo kot oviro na poti vere in srečanja z Gospodom; Cerkev pa je oškodovana Cerkev za njihov prispevek pri poslanstvu.

34. Zato se zdi prav, da se vzpostavi ustrezna služba poslušanja in spremljanja, ki bi omogočila konkretno doživetje te značilne lastnosti sinodalne Cerkve. Skupnost naj ima »odprta vrata«, skozi katera lahko ljudje vstopijo, ne da bi se počutili ogrožene ali obsojene. Oblike izvajanja te službe bo treba prilagoditi lokalnim okoliščinam glede na raznolikost navad, struktur, družbenih okoliščin in razpoložljivih virov. Ta naloga odpira prostor za razločevanje na krajevni ravni, z vključevanjem nacionalnih ali celinskih škofovskih konferenc. Prisotnost določene službe ne pomeni, da je treba pridržati zavezanost k poslušanju samo tej službi. Nasprotno, služba poslušanja ima preroški značaj. Po eni strani poudarja, da sta poslušanje in spremljanje običajna razsežnost življenja sinodalne Cerkve, ki na različne načine vključuje vse krščene; vse skupnosti pa so povabljene, da v njej rastejo. Po drugi strani opominja, da sta poslušanje in spremljanje cerkvena služba in ne osebna pobuda, katere vrednost je po tej poti priznana. To zavedanje je zrel sad sinodalnega procesa.

Z zakramentalno posvečenimi duhovniki: v službi harmonije

35. Sinodalni proces je pokazal nasprotujoče stanje o izvajanju zakramentalne duhovniške službe v Božjem ljudstvu. Po eni strani poročila poudarjajo veselje, zavzetost in predanost škofov, duhovnikov in diakonov pri opravljanju njihove službe, po drugi strani pa govorijo o določeni utrujenosti, povezani predvsem z občutkom izoliranosti, osamljenosti, odrezanosti od zdravih in ustaljenih odnosov ter o preobremenjenosti z zahtevo po zagotavljanju odgovorov na vse potrebe. To je lahko eden od strupenih učinkov klerikalizma. Zlasti lik škofa je pogosto izpostavljen pretiranim in nerazumnim pričakovanjem.

36. Udeleženci srečanja »Župniki za sinodo« so to utrujenost povezali s težavami škofov in duhovnikov, da bi svojo službo izvrševali resnično skupaj. Preoblikovanje duhovniške službe v obzorju misijonarske sinodalne Cerkve ni le zahteva doslednosti, ampak pomeni možnost za razbremenitev, seveda če jo bodo spremljale učinkovito spremenjene prakse. Le tako bodo duhovniki in drugi verniki spoznali spremembo in koristi, ki iz nje izhajajo. Poleg spreobrnjenja službenih duhovnikov bo ta pot vključevala tudi nov način razmišljanja in organiziranja pastoralnega delovanja; v njem bo upoštevano sodelovanje vseh krščenih moških in žensk pri poslanstvu Cerkve, zlasti s ciljem, da bi poudariti, priznali in oživili različne krstne karizme in službe. Vprašanje »Kako biti sinodalna Cerkev v poslanstvu?« nas spodbuja h konkretnemu razmisleku o odnosih, strukturah in procesih, ki lahko spodbudijo prenovljeno vizijo posvečenih služb. Ta vizija se od piramidalnega načina izvrševanja oblasti premika k sinodalnemu. V okviru spodbujanja krstnih karizem in služb je mogoče začeti s prerazporeditvijo nalog, katerih izvajanje ne zahteva zakramenta duhovniškega posvečenja. Podrobnejša razdelitev odgovornosti bo spodbujala procese odločanja in sprejemanja; te pa bo zaznamoval bolj jasen sinodalni slog.

37. V koncilskih besedilih je duhovniška služba pojmovana predvsem kot služba v Cerkvi za sam obstoj Cerkve. S svojo avtoriteto je koncil obnovil obliko posvečene službe prve Cerkve, službe, ki jo »v različnih stopnjah svetega reda [opravljajo] tisti, ki se že od nekdaj imenujejo škofje, prezbiterji in diakoni« (LG 28). V tej formulaciji škofovstvo in prezbiterat ustrezata posebni udeležbi pri duhovništvu Kristusa, pastirja in glave cerkvene skupnosti, medtem ko je diaconat namenjen »ne za duhovništvo, ampak za strežništvo« (LG 29). Različne stopnje so organsko povezane druga z drugo, v medsebojni soodvisnosti, v posebnosti vsake posamezne od njih. Posvečeni duhovnik ne more misliti nase kot na izoliranega posameznika, ki so mu bile podeljene moči, ampak kot na deležnika darov (*munera*), podeljenih s posvečenjem. Ti darovi so Kristusovi, deli jih v kolegialnosti z drugimi posvečenimi služabniki in v organski povezanosti z Božjim ljudstvom, katerega del je. To Božje ljudstvo pa je, čeprav na drugačen način, deležno istih Kristusovih darov v skupnem duhovništvu, ki je utemeljeno na krstu.

38. Škof ima nalogo predsedovati Cerkvi, saj je vidno načelo enotnosti v njej in vez občestva z vsemi Cerkvami. Edinstvenost njegove službe vključuje oblast, ki je lastna, redna in neposredna; to je oblast,

ki jo vsak škof osebno izvaja v Kristusovem imenu (prim. LG 27) pri oznanjevanju besede, pri predsedovanju eharistiji in drugim zakramentom ter pri pastoralnem vodenju. To ne pomeni, da je neodvisen od zaupanega Božjega ljudstva (prim. CD 11), kateremu je poklican služiti v imenu Kristusa, Dobrega pastirja. Dejstvo, da »škofovsko posvečenje podeljuje polnost zakramenta svetega reda« (LG 21), škofa ne upravičuje, da bi vodil 'monarhično', oziroma da bi svojo službo pojmoval kot skupek posebnih pravic, iz katerih izhajajo druge karizme in službe. Namesto tega je to potrditev škofove sposobnosti in dolžnosti, da v enotnosti zbira in sestavlja vsak dar, ki ga Duh izliva na krščene, moške in ženske, ter na različne skupnosti. Nekatere vidike škofovske službe, vključno z merili za izbiro kandidatov za škofa, bo obravnavala 7. študijska skupina.

39. Službo prezbiterjev je treba razumeti in uresničevati tudi v sinodalnem smislu. Zlasti prezbiterji »sestavljajo skupaj s svojim škofom en sam duhovniški zbor« (LG 28) v službi Božjega ljudstva v krajevni Cerkvi (prim. CD 11). To zahteva, da škofa ne obravnavamo kot zunanega glede na prezbiterij, ampak kot tistega, ki predseduje krajevni Cerkvi predvsem tako, da vodi prezbiterij, katerega del je; ima pa posebno nalogo, saj je poklican, da izvaja zlasti skrb do duhovnikov.

40. Škofom in prezbiterjem pomagajo diakoni v medsebojni soodvisnosti obeh vrst službe pri izvajanju apostolske službe. Škofje in prezbiterji niso samozadostni glede diaconov in obratno. Ker so naloge diaconov raznovrstne – kot kažejo izročilo, bogoslužna molitev in praksa po II. vaticanskem koncilu –, jih je treba določiti v konkretnosti vsake posamezne krajevne Cerkve. Služba vsakega diakona mora biti v vsakem primeru zasnovana v harmoniji in občestvu z vsemi drugimi diakoni, v skladu z naravo diakonske službe in v okviru poslanstva v sinodalni Cerkvi.

41. Škofijski ali eparhijski škof, ki mu pomagajo prezbiterji in diakoni, je poleg tega, da spodbuja edinost v krajevni Cerkvi, odgovoren tudi za odnose z drugimi krajevnimi Cerkvami in s celotno Cerkvijo okrog rimskega škofa v medsebojni izmenjavi darov. Zdi se, da bi bilo nujno ponovno vzpostaviti tradicionalno povezavo med 'biti škof' in 'predsedovati krajevni Cerkvi' ter tako na novo vzpostaviti povezavo med občestvom škofov (*communio Episcoporum*) in občestvom Cerkva (*communio Ecclesiarum*).

Med Cerkvami in v svetu: konkretnost občestva

42. Sinodalnost se uresničuje preko mrež ljudi, skupnosti, organizmov in preko strukture procesov, ki omogočajo učinkovito izmenjavo darov med Cerkvami ter evangelizacijski dialog s svetom. Skupna hoja krščenih v raznolikosti karizem, poklicev in služb ter v izmenjavi darov med Cerkvami je pomembno zakramentalno znamenje za današnji svet, ki po eni strani doživlja vse intenzivnejše oblike medsebojne povezanosti, po drugi strani pa je potopljen v tržno kulturo, ki brezplačnosti ne priznava in jo odriva na obrobje.

43. Po konceptu drugega vaticanskega koncila v Cerkvi zaradi njene katoliškosti »prinašajo posamezni deli svoje darove drugim delom in vsej Cerkvi« (LG 13). »Med različnimi deli Cerkve obstajajo vezi najglobljega občestva glede duhovnih bogastev, apostolskih delavcev in časnih pripomočkov. Udje Božjega ljudstva so namreč poklicani k medsebojnemu priobčevanju dobrin in tudi o posameznih Cerkvah veljajo apostolove besede: 'Vsak, kakor je prejel milostni dar, strezite drug drugemu z njim kot dobri oskrbniki mnogotere Božje milosti' (1 Pt 4,10)« (p. t.).

44. Škofovske konference upajo, da se bodo dobrine delile v duhu solidarnosti med Cerkvami, ki sestavljajo eno in edinstveno Katoliško cerkev, brez želje ali zahtev po nadvladi. Obstoj bogatih Cerkva in Cerkva, ki živijo v veliki stiski, je škandal. Zato predlagamo oblikovanje in spodbujanje medsebojnih vezi in oblikovanje podpornih mrež, tudi v okviru skupin Cerkva.

45. Krajevne Cerkve prejemajo in dajejo v občestvu ene Cerkve. So Cerkve, ki potrebujejo podporo finančnih in materialnih sredstev; druge obogati pričevanje žive vere in ljubeče služnje najrevnejšim; tretje potrebujejo predvsem pomoč oznanjevalcev, ki svoje življenje posvečajo oznanjevanju evangelija. Zlasti je priznana in spodbujena velikodušnost duhovnikov, diakonov, posvečenih moških in žensk ter laikov, ki so vključeni v poslanstvo misijonov *ad gentes*.

46. Krajevne Cerkve izražajo željo po izmenjavi duhovnih, bogoslužnih in teoloških darov ter po večjem skupnem pričevanju o družbenih vprašanih vesoljnega pomena, kot so skrb za skupni dom in migracijska gibanja. V zvezi s tem bo sinodalna Cerkev lahko pričevala, kako pomembno je, da se rešitve za skupne probleme oblikujejo na podlagi poslušanja glasov vseh, zlasti tistih skupin, skupnosti in držav, ki običajno ostajajo na obrobju velikih svetovnih procesov. Posebej obetavno obzorje, v katerem je danes mogoče uresničevati razne oblike izmenjave darov in usklajenega prizadevanja, so velika nadnacionalna geografska območja, kot so Amazonija, porečje Konga, Sredozemlje in podobno.

47. Sinodalna Cerkev je še posebej povabljena, da se resničnosti človeške mobilnosti približa s stališča izmenjave darov. Ta lahko prestavlja priložnost za srečanja med Cerkvami v konkretnosti vsakdanjega življenja mest in sosesk, župnij in škofij ali eparhij. Na ta način je sinodalna pot ukoreninjena v izkušnjah skupnosti. Posebno pozornost je treba namenjati srečevanju in izmenjavi darov med Cerkvami zahodnega izročila in vzhodnimi katoliškimi Cerkvami v diaspori. S to temo se posebej ukvarja študijska skupina številka 1.

48. Izmenjava darov med Cerkvami se vrši v okoljih, ki so zaznamovana z nasiljem, preganjanjem in odvzemanjem verske svobode. Nekatere Cerkve se borijo za preživetje in se sklicujejo na solidarnost drugih Cerkva; medtem delijo svoje bogastvo, ki je sad nenehnega srečevanja z nasprotovanjem evangeliju in sad preganjanja, s katerim so se Gospodovi učenci srečevali skozi zgodovino. Poleg tega izmenjava darov poteka v razmerah stalnih oblik kolonializma in neokolonializma. Cerkev, ki raste v praksi sinodalnosti, naj razume vpliv teh družbenih dinamik na izmenjavo darov in si prizadeva za njihovo preoblikovanje. Del te zaveze je tudi priznanje, da je spomin mnogih Cerkva ranjen; poti sprave je treba spodbujati.

49. Koncept »izmenjave darov« ima poseben pomen v odnosih z drugimi Cerkvami in cerkvenimi skupnostmi. Sveti Janez Pavel II. je to idejo uporabil za ekumenski dialog: »Dialog ni le izmenjava idej. Na neki način je vedno 'izmenjava darov'« (prim. UUS 28). Poleg teološkega dialoga izmenjava darov poteka tudi v skupni molitvi, s katero se odpremo za sprejemanje darov drugih duhovnih tradicij. Življenja in duhovna spoznanja svetih iz drugih Cerkva in cerkvenih skupnosti so darovi, ki jih lahko prejmemo, če v lastni bogoslužni koledar vstavimo njihove spomine, zlasti spomin mučencev. V tem duhu moramo biti velikodušni in drugim kristjanom ponuditi priložnost, da pridejo na romanje in molijo v svetiščih in svetih krajih, katerih varuhinja je Katoliška Cerkev.

50. Dialog med religijami in kulturami ni zunanji element sinodalne poti, ampak je del njenega poziva k tesnejšim odnosom, saj je »v vsakem času in vsakem narodu Bogu všeč, kdor se ga boji in dela po pravici« (LG 9; prim. Apd 10,35). Zato izmenjava darov ni omejena na krščanske Cerkve in cerkvene skupnosti. Pristno katolištvo razširja obzorje in zahteva, da smo pripravljene sprejeti tudi tiste dejavnike za spodbujanje življenja, miru, pravičnosti in celostnega človeškega razvoja, ki so prisotni v drugih kulturah in verskih tradicijah.